

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG
 ENGEDELMÉVEL.

Nro 49.

Költ Bétsben, Sz. András Havának (Nóvenbernek),
 23-dik napján 1798-dik Eftendöbenn.

Német Országgi Tudósítások-

Moguntziábann 17 Frantzia Generálisok
 vagynak most, kiknek egy foglalatosság-
 jok, el jární a' Fr. Sereg' fekvését.

Rastádtbann, a' Német Deputátzió,
 's különössen a' Pruszsz. Követség is újra
 sürgette a' Fr. Követeknél, Ehrenbreitstein
 Varának szükséges eleséggel való fel-segít-
 tetetését: de a' Fr. Követek most is azt
 felelték, hogy ezenn katonai tárgyba ma-
 gokat nem elegyíthetik: hanem Párisba

X X

küldöttek éránta Kurirt. Azonban az Ehrenbreitsteini Kommendáns, minthogy már a' Betegei' számára se' kaphatott lúst: ő sem engedi többé a' Rajnánn szabadon járkalni a' Fr. hajókat. ~ Hogy a' Rajnabai meljéki Helységeknek az alatt tett hadi-adósságaikat, a' miolta Fr. Katonáság fekszik ottan, nem kívánnya által vétetni a' Fr. Respublika, a' Német Birodalom által; és hogy a' Fr. Kiköltözttekre nézve hozott Törvények, nem terjednek ki a' Német Nemzetre: ezen két tárgy éránt új ígéretet tett a' Fr. Követség II-dik Növ. i feleletébenn.

Olasz - Országi Tudósítások.

Málta. Ezen Sziget-meljékeinn, már Septemb. közepétől fogva kerengenek: egy Portugallus líneai hajó, és négy Fregátok néhány Ángl. Fregátokkal egyetembenn. Egy Ragúzai hajó, mely a' mint Smirnából jött volna, Justice nevű Fr. Fregát által, a' Máltai Kikötőhelybe vitetett, és ott 30 napokig maradott, a' Genuai Kikötőhelybe érkezvénn onnét Oct. 24-dikénn, oly hírt vitt Máltáról, hogy azt szorossann békerítették az Ánglus és Portugallus hajók. A' fő Kikötőhelynek, és ennek minden Erősségeinek birtokábann ugyan a' Fr. ák vagynak: de a' Szigetnek háborgó a' a' Fr. ákhoz ellenséges indulattal visle-

tető Lakosai, a' déli részenn lévő Kikötő-
 hely által egygyesülésben vagynak az Án-
 glus és Portugallus hajókkal, mellyektől
 ők eleséget, 's egyéb hadi-készületeket
 kapnak, és a' mellyek, a' magok nyere-
 ségeiket, az említett Kikötőhelybe szállít-
 ják bé. A' Frantziáknak csak nem min-
 dennapi csatázásaik vagynak a' Parasztok-
 kal, a' kik nékiek nem akarják meg-én-
 gedni a' legeltetést. A' fő Kikötőhelybenn,
 fekszenek: egy 74 ágyús Fr. líneai hajó,
 Guillaume Tell nevezetű: 3 Fr. Fregátok;
 és két Máltai líneai hajók, de a' mellyek
 nintsenek fel-készítve. Oly reménységgel
 vóltak a' Máltai Fr. ák, hogy az Octóberi
 rendszerént való szélveszek, kényszeríteni fog-
 ják az Ánglus és Portugallus hajókat, a'
 Málta' meljékeről való el távozásra, mely
 idő alatt, könnyenn által rándúlhatnak
 Máltához, Korzika' Szigetétől, a' már
 ott, mind Katonasággal mind eleséggel
 készenn álló hajók. — Palermóból írták
 Octób. 18-dikánn; hogy Máltában a' Fr.
 Őrizetnek egy része ki-tsapott Valletta Vá-
 rából az Insurgens Lakosokra, de ezek-
 nek egy része lesbenn állvann, hátul meg-
 támadta a' Fr. ákat, 's egy ember se' mene-
 kedhetett meg közülök: vóltak pedig
 egynehány százann. Az Insurgensek is
 vesztettek mintegy száz embert. Sziciliá-
 nak Trappani nevezetű Kikötőhelyéből 4
 Ánglus Fregátok indúltak el Oct. 17-di

kénn a' Máltát fzemmel tartó Hajósseregnek erőssebbítésére, mellyek a' Portugallus Kormányozóhoz oly értelmű parantso-
latját vitték Nelson Admirálisnak, hogy a' Frantziák' birtokábann lévő részét Máltának ágyúztassa. Egy Svéd hajó, mely a' Tripolisi Beytől, 120 ökröket 's egyéb eleséget vitt Máltába, midőn vissza akart utazni sok portékákkal meg-terhelve, megállítódott a' Portugallus Hajóssereg által, és a' Szirakúzi Kikötőhelybe küldődött.

(Az Orosz Birodalombann lévő Máltai Rend' Nagy-Priorátusa, Pál Császárt választotta August. 26-dikánn az említett Rend' Protektorának; és azon Tagjait a' Rendnek, a' kik által adták Málta Szigetét a' Fr. áknak, érdemetleneknek hirdette ki arra, hogy többé ezen Rendről nevezessék magokat: mely választást, és ki-hirdetést helybe hagyott az Orosz Császár, és helybe-hagyó 's meg erősítő Írassait közönségesekké is tétette a' Pétersburgi Udvari Újságban. — A' Máltai Rend' Nagy Mestere Báró Hompesch is adott ki egy protestátziót Triesztbenn Oct. 12-dikénn, melybenn minekutánna bővenn megmutatta, hogy a' Bonaparteval Málta eránt lett végzés, nem egyéb vólt az ő részéről, kéntelenségnél: azt, minden kötelező erő nélkül valónak hirdeti ki.)

Cisalpina Respublika: Modénából, 's más Gyülekezeteiből is írják ezen Közönsé-

gestársaságnak, hogy az új Konstitútzióra nézve tartatott közönséges Népi Gyűlések között némelyek, köz meg-egygyezéssel meg-vetették azt; a' többekben is felesebb számú voksok nyilatkoztatták magukat az ellen, mint mellette. „Az a' szabadság és boldogság — így ír a' Modénai Levél — melynek részeseivé tartozna vala tenni minket ezen Konstitútzió, nyilvánban ki van már, a' maga állortzájából vetkeztetve, hogy sem mint szemfényvét vesztetné még a' leg egygyüübber Embernek is; minekutánna minket ezen Konstitútzió meg-fosztott a' Vallásnak és Istenitíszteletnek minden vígasztalásaitól, 's ezek helyett semmit egyebet nem látunk magunk körül, szabad tetzés szerént való újjításoknál, meg hasonlásoknál, sattsoltatásoknál, 's erőszakoskodásoknál, mellyekkel a' jó rendtartás, a' Tulajdonosi jus, és a' boldogság fenn nem állhat.“ — Minthogy az az igazgatásbéli változtatás, a' mely leg újjabban történe Mediolánumbann, ismét csak egy Felekezethek a' munkája vólt: nem tsuda, hogy a' mennyin ditsérik azt, ugyan annyin gyalázzák. A' három le-tett Direktorok, protestáltak a' magok hivataljokból lett ki-vettetéssek ellen; sokann pedig, az elébb el hajtattott Törvényhozó gyűlési Tagok között el nem fogadták most, az említett Gyűlésbe leta

vizszoa hivattatássokat. — A' Hadminister, oly Jelentést tett közönségessé Oct. 29-dikénn, hogy a' Cisalpinus Katonaságnak nagyobb része, hé vette az új Konstitúziót. — Gen. Brune, az nap indút Mediolánumból Párisba; a' helyébe rendeltett Gen. Joubert pedig Oct. 30-dikénn érkezett Mediolánumba. — Mindúntalan több több Fr. Katonák érkezgetnek a' Cisalpina Respublikába, kiknek egy része a' szélekre küldettetik; más része pedig a' Római Respublika' földjére.

A' Mediolánumi fő-quártélyból, oly értelmű parantsolatot vett az Ánkonai Fr. Komendáns, Gen. Monnier, hogy Ánkonát venné egészszenn katonai igazgatás alá, Növ. 1 ső napján, következő két okokból: 1.) Hogy az Ádriai tengerpartjait erről a' részről, hathatóssabbann meg-lehessenn óltalmazni az Ánglusok ellen, a' kik célba vették azokat. 2.) Hogy a' Városnak, és az ahoz tartozó Kerületnek béketelendő Lakosait is zabolánn lehessen tartani.

Frantzia Országgi Tudósítások.

A' Külső-dolgokra - ügyelő - Ministernek azon Tudósítására, hogy az Ánglus és Orosz hadi- 's rabló-hajókonn, sok idegen Hajóslegények szolgálnak: Oct. 31-dikénn a' Direktórium oly végzést hozott:

hogy minden olyatén Hajóslegényt, a' ki, Frantzia Országgal vagy szövetséges, vagy neutrális Tartományból való, és Ánglus, vagy Orosz hadi- és rabló-hajóról Frantzia fogságba esik, mint tengeri-tolvajt úgy kell nézni, 's úgy is kell meg-büntetni, semmit se' használvann az is mentségére, mintha erővel és fenyegetésekkel kényszerítődött volna a' tengeri szolgálatra. Ezen Végzést, a' Batáviai, Ligúriai, Római, 's Cisalpina Respublikáknak, nem különbenn minden szövetséges és neutrális Hatalmasságoknak is tudtadra adatja a' Direktórium.

A' Török Udvar' Manifestumára is jött már ki, egy félig meddig officziális felelet, mely is azt állítja, és magából a' Török Manifestumból igyekezik megmutatni, hogy a' fényes Portának, és tsak egyedül neki adattattak tudtára mind a' Málta eránt erányzott szándék; mind pedig az Egyiptomba intézett indulás. Utóljára pedig a' Porta ellen, ezen had-izetnetre nézve igen keményenn kél ki az említett Felelet.

Azonbann a' Török Követ Párisbann mind ez ideig szabadonn él, 's nintsen legkissebb bántódása is; hanem a' Konstantzinápolyba rendelt Frantzia Követ Polgár Descorche (kiről eleinte a' vólt a' hír, hogy már el is indúlt) még Párisbann tartózkodik a' mint beszéllik.

Ehrenbreitsteinnak továbbra is szemmel való tartása végett, Generális Thüreau' helyébe, Generális d' Allemagne neveztetett Kommendánsnak; más egyéb változások is történtek, a' Generalisok, és Stábális Tisztek között, és parancsolatot vettek mindnyájann, hogy a' Sereghez induljanak.

Meg-értvén a' Direktórium a' Mediolánumbann leg-közelebb történt változásokat: mennyire nem estek azok nékie tetszése szerént? egy Oct. 25-dikénn hozott Végzésébenn mindjárt ki nyilatkoztatta, 's írt a' Mediolánumi Követjéhez, hogy örömmel venné (a' Direktórium), ha minden hivataljokból ki-tett Személlyek, a' magok helyénn maradnának. — Generális Brüne Párisba hívatatott, és más Tudósítások szerént, már ki is adódott ellene a' parancsolat, hogy meg fogattassék. — Valóbann ha mind végig el nézi az Ember az efféle történeteket: láthatja, hogy nem egyéb, tsupa játék tárgyanal, az újjonnann alkotott Respublikák' magokurasága. — A' még egy esztendőt is a'ig értt Cisalpinna Respublikának már 14 Direktorai voltak, kik közül tsak az egyetlen egy Polgár Serbelloni tette le szabad akarátja szerént hivatalját.

A' Belgiomi támadás okai közzé tette a' Direktórium, a' Törvényhozó Ifjabb

bik Tanátshoz intézett 30-dik Octóberi tudósító Írásában, a' Vallásbéli buzgólkodást is; és az Insurgenseket, az Egyházi Személyekenn kívül, Kóborlóknak 's Idegeneknek állította lenni, 's ugyan azért kérte a' másfél millió lívert is, hogy az Ánglusok' fortélyoskodásaiknak ki-tapogatására legyen pénzze. Azomban magok a' Brüsfszeli később Tudósítások írják, hogy Gen. Collaud, Növ. 6-dikán, a' Dile vizéről neveztetett egész Osztályt, melynek Brüsfszel a' Fővárosa, katonai igazgatás alá vétette, a' mindenfelé terjedő pártos fel-fegyverkezése miatt a' Lakosoknak: Gen. Bonnard pedig kegyelmet ajánlott mind Azoknak, a' kik le teszik a' fegyvert: el kerülhetetlen halállal fenyegette meg ellenben az engedetleneket. Egész Helységeket is neveznek meg az említett Tudósítások, melyeknek Lakosai a' házaikból úgy tüzeltek ki mint megannyi kis Várakból, 's kézzebbek vóltak, épületeikkel egygyütt lángok' prédáivá lenni, mint sem meg-adni magokas. Olyan Helységek p. o. Capelle aux Bois, Blaveld és Willebroeck.

Magában Fr. Országban is, és nevezetessenn Pári'sban is, újra zenebonás világ kezd támadni, és a' Direktórium' el-lenségei napról napra szaporodnak. A' Ministériális Újságok igen szomorúann írnak

arról, mellyekből láthatni: hogy napone-
 ként újabb lázzaftó Írások raggattatnak
 fel közönségesen az útszákonn; és hogy
 már a' Szent Antal és Marceau nevű Kül-
 sővárosokban, éppen azokban, mellyek
 mindég első Személyeket játszottak a' Re-
 volúziók' alkalmatosságával, fzemlátomást
 való mozgások vannak; és hogy kezdik
 már meg esmérni; hogy a' Respublikának
 minden eddig tett győzedelmi, nem egve-
 bek, képzelődés játékinál, hogy a' Népek
 sok pénzébe 's vérébe kerültek azok, és
 hogy többbe is fog kerülni, azoknak még
 csak az óltalmazása is; hogy a' közön-
 séges Kintstárok ki vannak merülve, 's
 meg-töltésekre oly adókat kell ki-talál-
 ni, mellyek a' mesés Faramundus' idejé-
 től fogva hallatlanok voltak a' Monárkhia-
 bann. Illyenek a' Növ. 1-ső napján vég-
 zett ablak- és kapu taksák, és sok másfé-
 le adók, mellyekről most tanátskozik a'
 Törvényhozó gyűlés. Az is sokszor vető-
 dött már szemére a' Direktóriumnak, hogy
 Bonapartét csak azért küldötte túl a' ten-
 gerenn: mivel meg-akart egy olyan em-
 bertől szabadúlni, a' kinek nagy nevétől
 's tálentomitól félt. Mely vádra egy Mi-
 nistériális Újság így felel: „hát azt nem
 hiszi e' valaki, hogy egygy a' Direktorok
 között, azért küldötte el Bonaparteval
 egygyetlen egygy Fiát Adjutánsúl, mivel
 meg-akart tőle szabadúlni?

Ámbár Bonaparté, (így ír továbbá az említett Újság) a' maga el indulása előtt minden társaságot került, és minden idejét arra fordította; hogy a' maga útjára annyival készülttebben indulhasson: mindazáltal csak ugyan ajándékozott ő még is a' maga Barátnak egynehány szempillantásokat. Mindnyájan tanúbizonyságot tehetnek ezek arról: minémű maga meg-határozását nyilatkoztatta Ő a' magára vállalt nagy munkára nézve. Egészízen tűzbenn vólt, midőn arról beszélt; buzogva felelt minden ellenvetésekre, 's el hárított minden nehézségeket, mellyel nyilván meg-mutatta, hogy nints akarátja ellen a' felveendő útja. Valósággal a' Bétsi története után a' Fr. Követnek (Bernadottnak) meg is határozta a' Direktórium, hogy Bonapartét el ne ereszse, és tsupánn Bonapartenak buzgóann únszólo esdeklésre állott el a' Direktórium, említett végzésétől.

Nagy Britanniai Tudósítások.

A' Nelson' győzedelmétől fogva, szemlátomást nevededik, a' Papiros-pénzek', és Obligátiók' betse Angliábann.

Irlandiának Wexford és Wicklow nevezetű Grófságáibann még se' szünt meg a' pártütés. Egy része a' Pártosoknak, ama' nevezetes Holt' vezérlése alatt, újra elvett egynehány ágyúkat. Hogy síkra le-

hessen szorítani a' Pártosokat: erányosnak ítéltetett e' végre, el égetni a' Killoughani erdőket. Haket nevű Vezére a' Pártosoknak el fogattatott. Bantry vidékéről, a' hol nem lehet többé félni a' Fr. ak' bérontásától, hatvannál több ágyúk szállítottak Dublinba.

Irlandiának Nagy-Britanniával leendő egygyesíttetését, hirdették némely Londoni Újságok, de azt most, tsupa képzelődésnek hirdették ki a' Dublini Ministériális Újságok.

Az Irlandiai Vice-Királynak Lord Cornvallisnak, mind ellenségei most Azok, kik (a' Pártosokkal igen keményen akarnának bánni, kiknek Feje, Lord Kingsborough ugyan azért, le is mondott a' Komendánságáról egy Irlandiai Polgár Regementnek.

Magyar Ország.

Nádor-Ispány Ő Kir. Főhertzege, Vice-Palatinátusságra emelte, Pest Vármegye' Első Vice-Ispánnyát T. Szily József Kir. Tanácsos Urat.

Temes Vármegye' Fő-Ispányságának Helytartójává méltóztatott nevezni Felső Urunk, a' Debretzenbenn lévő Distriktuális Tábla' egygyik E. Biráját, Kir. Tanácsos T. Zombory Urat.

Bereg Vármegyéből Növ. 10-dik napján: — „A' mi tavaszunk oly szaraz

volt: hogy a' Földmivelők, a' miatt, nem kevéssé^s tsüggedeztek. Május első napján kezdett eső esni; mely, tizenötöd napig, csak imígy amígy esett; de az utánn úgy meg-indult, 's éjjel nappal szakadt: hogy a' mi kis szénát egyszer mászszor tsináltunk is, lopva; ki renden, ki a' boglyában széllyel rothadt, 's öfzfze feketedett. A' kik akkor kaszáltak, mikor már el is kellett volna felejtteni: leg nyertesebbek voltak; mert Május' utolsó felén kívül, egészsz Június és Július is szertelen esőzéssel ment el. Eppen Jakab napjával egygyütt derültek ránk fel a' valóságos Kánikulai meleg napok; 's ez a' levegőnek, hívesből és hószasz esősből, rekkenő 's tartós melegre való által-változása okozhatta; hogy marháinknak, a' sok esőbenn és sárban le-ázott körmeik, a' következett forró melegségekbenn, majd mind le-száradtak. De mivel a' nyomorúság magában nem jár: a' láb-fájáson kívül, a' száj-fájással is vesződtek szegény marháink, nem kevés ideig; mint ezt, annak idejébenn, más Tartományiról is olvastuk édes Hazánknak, az Újságokbann. — Jakab napjától Sámuel napjáig, az az, 25-dik Júliustól fogva 26-dik Augustusig, szakadatlanul tartott nálunk az igaz meleg nyár; ekkor pedig nem csak bé-borúlt, 's egy hétig, hideg és sűrű őfzi eső esett: hanem a' szomszéd-

ságunkbann fekvő, és hozzánk egészen meg-látzó Kárpáti hegyeknek némely része, vastag hóval bé is borítottotr. — Septembernek az eleje változó; a' vége pedig, és az egész Octóber is, ki vévén két rendbéli nagy eszözést, 's vagy négy deret, szép ősz napokkal folyt el. De az egy Lukáts napját, reggeltől fogva estvéig, hol a' havas, hol a' havatlan eszö; hol az eszötlen nagy hó, szörnyü fergeteggel egygyütt, meg-fzünés nélkül veztegette. Most ismét felettébb el eszösödött, és komorodott az időnk."

„A' fellyebb való hetekben, egynehány tránsport Katonák jöttek Munkátsra; leg nagyobb részint Lengyel Országból, a' Devins, Alvintzi, Eszterházy, 's a' t. Regementekből; és itt quártélyokra szállítottattak."

„A' mai vásárbann, egy ember, mind szekkerét, mind lovait el adogatván, midőn egy kortsmábann iszogatna; és már fizetni akarván, katulyáját meg-nyitotta volna; annak szorossatskán járó fedele, a' húzás által fel-rántódván, a' Bankó-tzedulák belöle mind ki-omlottak az előtte égett tűzbe, mellyet, más borozókkal egygyütt, körül állották vólt. Ekképpen a' nékie káros, de Másoknak tanúságul szolgálható vígyázatlansága által, mind szekére lová véletlen oda lett, 's a' borért is adós maradt."

Debretzenből Növemb. 6-dikánn: —
 „Octóber' 1-ső napjann kezdődött a' ker-
 ti szüretünk, mely nap igen nagy zápor
 esső volt; és a' kik ekkor szürtek, azok az
 Oláhként annyi bort tsinálhattak, a' mennyit
 akartak; de különbenn is elég bőv szüre-
 tünk volt: némely embernek másfél annyi
 is volt, mint a' múlt esztendőbenn: ily
 bőv szüret volt a' hegyeken is, a' hol
 a' jég el nem verte: derek is voltak sok
 helyeken 15-dik Octóbertől fogva, a' mi-
 dőn a' hegyi szüret kezdődött, 5 6 nap
 egymás után: és így édes borokat lehet-
 ne reményleni. A' sok bor mellé, egye-
 bet is adott a' jó Isten: mert a' leg-szeb-
 bik búzának köble 6 7 márxás; a' kétsze-
 resé 5; a' rozsé 3; az árpa és zab is an-
 nyi árrú; a' dinnyének pedig oly bővsé-
 gébenn voltunk, hogy százat is adtak öt
 garasonn. Egy szóval, nálunk minden ol-
 tsó, tsak a' pénz drága. Ma, éppen reg-
 geli nyóltzadfél órakor, Miklós nevezetű
 útfzábann tűz támadott, mely által egy
 ház, és egy istálló el égett. Sz. Mihály
 napjann is volt itt égés, még pedig na-
 gyobb, mint a' mostani: mert akkor 27
 házak lettek lángok' prédájává. Sok vis-
 gálás után is nem lehetett az okát és
 módját ki-tanúlni a' gyúladásnak, mely,
 délutánni két óra tájbann történt.“

„Igen szeles idők jártak e' tájonn a'
 múltt September' vége felé. Okoztak is

nem kevés károkat. Nevezetesen a' Szász-
latsi Templomot, tetejétől meg-fosztották."

„Az ily népes Városban felesebb száma-
mal, mint sem a' kisebb Helységekben
történhető szereptsétlenségek közzé tartoz-
nak e' következők: Egy szegény Afz-
szonyt, meg mart a' múltt Augustusbann
a' veszett kutyá. 24-dikenn érte utól a'
veszettség, mely, semmi orvosságok által
el nem háríttathatván többé, kínos halálát
okozta a' szerentsétlen Személynek Aug.
27-dikenn. Azonn Hónapnak 23-dikánn,
egy Afzszony, maga magát a' kútba ölte,
a' melyben 29-dikenn találtatott meg. Júl.
2-dikánn pedig, egy gonosz Férj, buktat-
ta a' kútba a' Feleségét."

Béts.

A' Trieszti Kikötőhelybe, egy Ts. K.
Brigantin érkezett Növ. 11-dikénn, Kapi-
tány Macchiavelli kormányozása alatt, az
Archipelágusonn fekvő Cerigo nevezetű Szi-
getétől, mely hajdann Cytherának hivatta-
tott. 15 napok alatt folytatta útját a' ne-
vezett Kapitány Cerigotól fogva Triesztig,
's beszéli, hogy az Orosz és Török egy-
gyesültt Hajóssereg, tizenegy lineai hajó-
konn, 16 Polákokonn, és 7 Chirlangizzó-
konn, Oct. 9-dikénn érkezett Cerigóhoz.

Graubündtenbenn a' Ts. K. Katona-
ság, semmit nem kíván egyebet, szállá-
sonn kívül a' Lakosoktól, és a' Tartomány
igazgatásába magát éppen nem elegyíti.